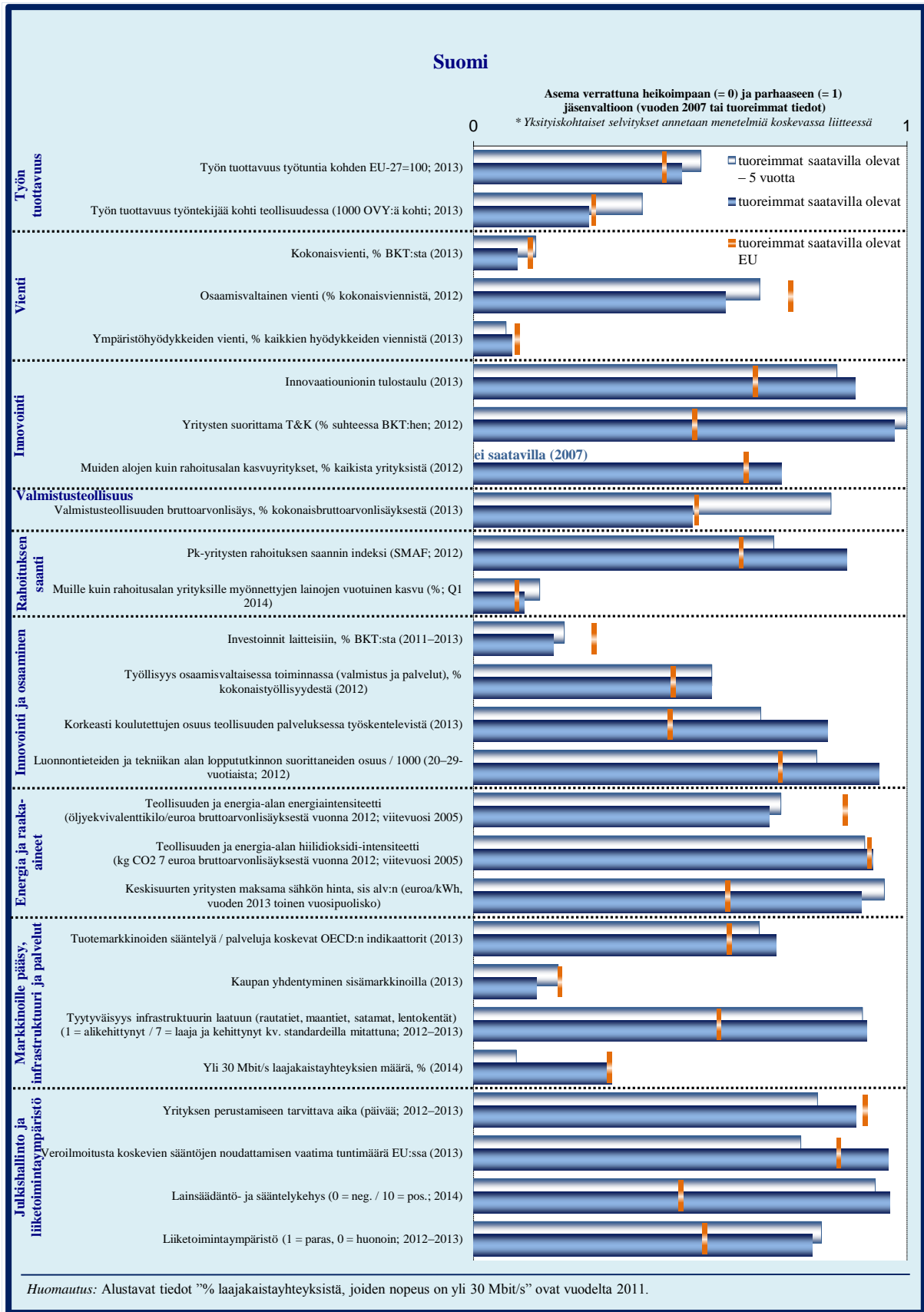
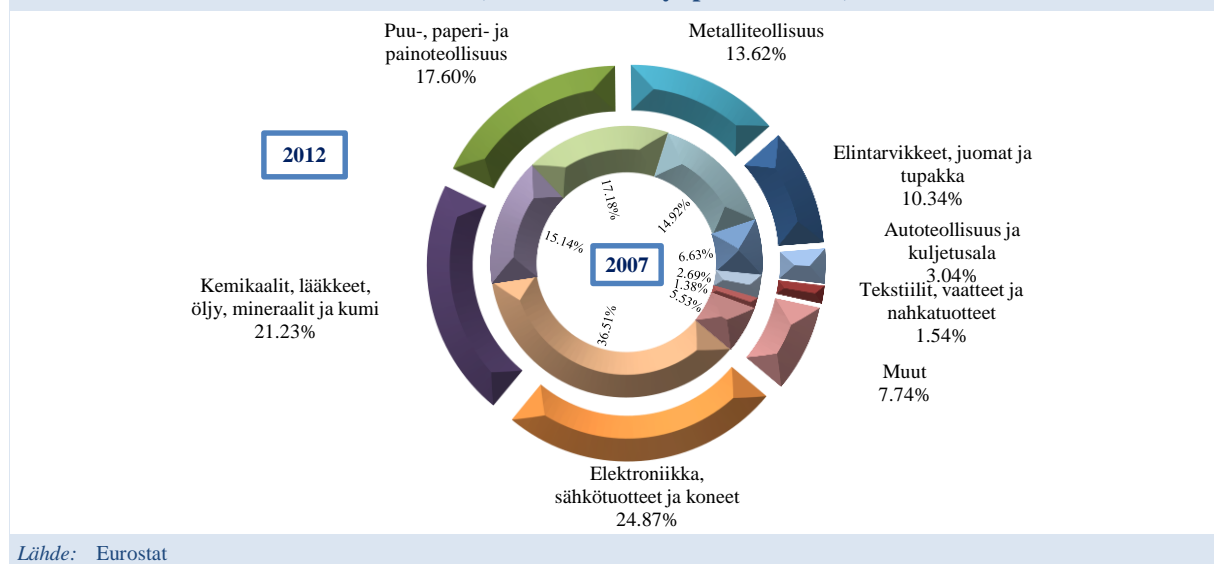


3.26 Suomi



Kuva 3.26.1: Tehdasteollisuuden alat (bruttoarvonlisäys perushinnoin) - Suomi



3.26.1 Johdanto ja suorituskyky

Suomen valmistusteollisuutta hallitsevat tuotannonalat ovat edelleenkin elektroniikka-, metalli-, kemian- ja metsäteollisuus. Viime aikoina kemianteollisuus on onnistunut lisäämään sekä tuotantoaan että vientiään.

Puite-edellytykset kilpailukykyiselle taloudelle ovat erittäin hyvät. Suomalainen tutkimus, innovointi, koulutus, liiketoimintaympäristö ja julkishallinto kuuluvat maailman parhaimmista. BKT:n ennustetaan kuitenkin kasvavan vuonna 2014 vain 0,2 prosenttia ⁽¹⁾, ja työvoiman tuottavuus ja vientitulokset ovat olleet heikkoja.

Elektroniikkateollisuuden rakennemuutos ja toimintojen supistaminen on laskenut talouden bruttoarvonlisäystä merkittävästi. Lisäksi muilla teollisuuden aloilla yksikkökustannukset (eli kaikki kustannukset tuotosyksikköä kohden) ovat kasvaneet huomattavasti (60 prosenttia vuosina 2000–2012) lähinnä palkkojen nousun vuoksi. ⁽²⁾ Elektroniikkateollisuuden BKT-osuuden kutistuttua muiden sektorien pienempi arvonlisäys ja korkeammat yksikkökustannukset ovat heikentäneet kokonaistuottavuutta.

⁽¹⁾ Kaikki ennusteen luvut ovat peräisin komission kevään 2014 ennusteesta. Sen jälkeen taloudellisen kehityksen heikkenemisen riski on kasvanut mm. geopoliittisten jännitteiden takia.

⁽²⁾ Etna, Suhdanne 2013:2.

Viimeaikaiset maltilliset palkkasopimukset ovat ensimmäinen askel kohti parempaa kustannuskilpailukykyä. Toistaiseksi vienti on reagoinut hitaasti, mikä noudattaa historiallista, tuotejakauman mukaista mallia. Elektroniikkateollisuuden supistumisesta johtuva viennin muuttunut rakenne, johon kuuluu vähemmän lopputuotteita ja enemmän välituotteita, on saattanut myötävaikuttaa tämän mallin säilymiseen.

Viennin ennustetaan kasvavan 2,7 prosenttia vuonna 2014, mikä on parannusta vuoteen 2013. Yleisesti ottaen pieni joukko suuria viejiä, joiden tuotevalikoima on rajallinen, on jatkuvasti jarruttanut muutosta. ⁽³⁾ Monipuolisempi ja joustavampi talous kykenisi pidemmällä tähtäimellä reagoimaan muuttuvaan kysyntään nopeammin.

Yksittäisten yritysten innovaatiokyky tarjoaa useita esimerkkejä maailmanluokan menestyksestä, mutta niitä on liian harvassa. Jotta innovaatiokykyä saataisiin parannettua, tutkimukseen ja innovointiin tehtäviä investointeja olisi pystyttävä hyödyntämään tehokkaammin uusien tuotteiden ja palvelujen tuottamiseksi.

Koska talous reagoi jähmeästi, kilpailukykyyn parantamiseksi olisi toteutettava lisää rakenneuudistuksia. Vuosina 2011–2012 Suomi oli uudistajana lähellä EU:n keskiarvoa. ⁽⁴⁾

⁽³⁾ European Economy, Occasional Papers 177, maaliskuu 2014.

⁽⁴⁾ Economic Policy Reforms: Going for Growth 2013, OECD.

3.26.2 Rahoituksen saanti ja investoinnit

Pankkilaina

Pääomasijoitusten, joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskun, vaihtoehtoisten luottolähteiden ja joukkorahoituksen asteittaisesta lisääntymisestä huolimatta ulkoisen rahoituksen tärkein lähde on edelleen pankkilainoitus. Suomalaiset pk-yritykset saavat verrattain helposti pankkilainaa, vaikkakin noin 40 prosenttia ulkoista rahoitusta käyttävistä yrityksistä on havainnut lainaehtojen tiukentuneen ja yhtä suuri prosentti katsoo lainansaannin vaikeutuneen kuluneena vuonna. ⁽⁵⁾ Vientinäköymien jatkuva epävarmuus on pitänyt investoinnit pieninä, ja ulkoisella rahoituksella on katettu lähinnä käyttöpääoman tarve.

Pääomasijoitukset ja muu rahoitus

Innovatiivisten yritysten kasvun edistämiseksi valtio on lisännyt pääomarahoituksen saantia huomattavasti, erityisesti käyttämällä rahastojen rahastoja yksityisen pääomarahoituksen vipuvaikutuksen lisäämiseksi – osittain epäsymmetrisen voitonjaon avulla. Vuosiksi 2013–2017 varattujen 230 miljoonan euron julkisten investointien odotetaan tuottavan yhteensä yli miljardi euroa pääomasijoituksia.

Vaikka bisnesenkeille tarjottavat verokannusteet (saatavilla vuosina 2013–2015) eivät näytä lisänneen investointeja vuonna 2013, useammat bisnesenkeliä ovat ilmoittaneet aikovansa käyttää tätä mahdollisuutta vuonna 2014. Bisnesenkeliä investoinnit olivat yhteensä noin 40–50 miljoonaa euroa, ja varhaisvaiheen investoinnit olivat 280 miljoonaa euroa vuonna 2013. ⁽⁶⁾

Yritysten kasvua tuetaan myös ohjelmalla, ⁽⁷⁾ jossa on mukana 10 kiihdyttämöä, joissa toimii yhteensä noin 100 yritystä. Näille yrityksille on kerätty 70 miljoonan euron julkisen rahoituksen lisäksi noin 220 miljoonaa euroa yksityistä rahoitusta. Monet kiihdyttämöistä ovat luoneet omia pääomarahastoja. Ohjelmassa lisätään myös yritysten markkinointi- ja hallinto-osaamista.

Kun pääomarahoitus uusiin yrityksiin lisääntyy, sijoittajien paremmat irtaantumismahdollisuudet

⁽⁵⁾ Suomen Yrittäjät – Finnvera – TEM: Pk-yritysbareometri 1/2014.

⁽⁶⁾ Suomen pääomasijoitusyhdistys ja työ- ja elinkeinoministeriö.

tulevat entistä tärkeämmiksi. On todettu, että tällä osa-alueella tarvitaan parannuksia, muun muassa muutoksia pörssiyritysten verokohtelussa.

Lisäksi on tehty yritysvetoinen aloite joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskuehtojen yhdenmukaistamiseksi, jotta pienempien yritysten pääsy velkakirjamarkkinoille helpottuisi. Joukkovelkakirjalainojen markkinapaikka otettiin käyttöön samassa tarkoituksessa vuonna 2014.

Pääomasijoitusten kannustaminen ja muiden kasvurahoituksen edistämiseen tähtäävien toimien on tarkoitus yhdessä johtaa kasvurahoituksen saannin huomattavaan parantumiseen.

Investointien kehitys

Yritysten heikko luottamus ja epävarmat näkymät ovat rajoittaneet investointeja, ja kiinteän pääoman bruttomuodostus on laskenut vuodesta 2012. Myös laiteinvestoinnit supistuvat todennäköisesti tänä vuonna, sillä yritykset investoivat enemmän ulkomaille kuin Suomeen. Tämä on osittain seurausta korkeammista kustannuksista, koska viejien on ollut pakko pienentää voittomarginaalejaan, sillä kotimaiset kustannukset, mukaan luettuina palkat ja energia, nakertavat niiden marginaaleja. Investointien alhainen taso rajoittanee tulevia kasvunäkymiä. ⁽⁸⁾

3.26.3 Innovointi ja osaaminen

Innovointi

Suomi kuuluu edelleen johtaviin innovoijiin EU:ssa (Tanskan, Saksan ja Ruotsin kanssa), vaikkakin se on tämän joukon viimeinen. Ongelma-alueet ovat tutkimuksen kaupallistaminen ja järjestelmän kansainvälistäminen. ⁽⁹⁾ Tulevaisuuden suorituskykyyn kohdistuvia paineita ovat T&K-intensiteetin viimeaikainen hiipuminen, mikä vaatii jäljelle jääviltä investoinneilta lisää tehokkuutta. Yritysten pienemmät T&K-investoinnit ja julkisiin T&K-investointeihin kohdistuvat rajoitukset merkitsevät sitä, että vuodeksi 2020 asetettua kansallista 4 prosentin tavoitetta ei todennäköisesti tulla saavuttamaan.

⁽⁷⁾ VIGO-ohjelma, www.vigo.fi

⁽⁸⁾ European Commission, Macroeconomic Imbalances Finland 2014, European Economy, Occasional Papers 177, maaliskuu 2014.

⁽⁹⁾ Innovaatiounionin tulostaulu 2014.

Talouden rakenneuudistuksen nopeuttamiseksi valtio keskittyy omissa toimissaan puhtaaseen teknologiaan ja biotalouteen.

Puhtaaseen teknologiaan liittyvissä toimissa keskitytään investointien lisäämiseen ja esittelyhankkeisiin. Ennen vuoden 2014 strategista päivitystä cleantech-ohjelma oli pyörinyt kaksi vuotta ja T&K-investoinnit ylsivät miljardiin euroon vuodessa. Ohjelma on koonnut yhteen puhtaan teknologian eri aloilla työskenteleviä yrityksiä, mutta sen menestystä on rajoittanut innovaatioiden kaupallistamisen vaikeus. Erityisen vaikeaa on ollut löytää ensimmäiset asiakkaat innovatiivisille tuotteille ja palveluille. ⁽¹⁰⁾ Näitä ongelmia on tarkoitus ratkoa ohjelman uudistuksilla vuodesta 2014 eteenpäin.

Biotalouteen liittyvillä toimilla pyritään uudistamaan ja kehittämään metsätalouden osaamista monialaisen innovoinnin, pääomasijoitusten, kokeilujen ja koulutuksen keinoin. Kysyntäpuolta taas käsitellään markkinoiden kehityksen ja kestävyuden edistämisen kautta.

Innovoinnin ja tuottavuuden parantamiseen tähtääviin poliittisiin toimenpiteisiin kuuluvat ICT 2015 -ohjelma, metsäteollisuusstrategia ja innovatiivisten kaupunkien ohjelma. On tehty myös muita aloitteita, jotka koskevat kestävästä kaivostoimintaa, arktista osaamista, terveysalan tutkimusta ja innovointia, muotoilua sekä kulttuurialaa ja luovia aloja. Jotta näistä ohjelmista saataisiin täysi hyöty irti, saatavilla olisi oltava mekanismeja, joilla voi nopeasti antaa palautetta ja mukauttaa ohjelmien toimintamallia.

Valtio on ottanut käyttöön uuden strategisen tutkimuksen rahoitusvälineen, jonka ensisijaisena tavoitteena on auttaa tuottamaan uusia ratkaisuja Suomen kohtaamiin haasteisiin. Uuden rahoitusvälineen myötä osa tämänhetkisestä 2 miljardin euron T&K-rahoituksesta jaetaan uudelleen. On kuitenkin vielä epäselvää, kuinka lähellä markkinoita rahoitettava tutkimus tulee olemaan ja missä määrin se tulee helpottamaan kaupallistamista ja kansainvälistymistä koskevien tavoitteiden saavuttamista.

Kuusi strategisen huippuosaamisen keskittymää (SHOK) ovat jatkossakin innovaatiopolitiikan keskeisiä välineitä. Ne ovat palvelleet olemassaolevia

⁽¹⁰⁾ Työ- ja elinkeinoministeriön tiedot.

yrityksiä hyvin. ⁽¹¹⁾ Niihin ollaan kuitenkin tekemässä muutoksia uusille yrityksille suunnattujen palvelujen parantamiseksi. Keskittymien lukumäärää ja erikoistumisaloja ollaan myös tarkistamassa.

Innovointijärjestelmän kansainvälisyyden lisäämiseksi valtio käyttää Tekesin kansainvälisiä yhteyksiä, strategisen huippuosaamisen keskittymiä ja Team Finland -aloitetta. Ulkomaalaisten opiskelijoiden, tutkijoiden, yrittäjien ja johtajien houkuttelemiseksi Suomeen valtio voisi tehostaa nykyisten tukipalvelujen toimivuutta ja tarkastella muuttoihin liittyvää hallinnollista taakkaa.

Koko kasvua edistävä toimintaympäristö arvioidaan noin kahden vuoden kuluttua. Tällä hetkellä alat, joilla syntyy eniten uutta yrittäjyyttä, ovat tieto- ja viestintäteknikka (50 %), puhtaat teknologiat ja useat valmistusteollisuuden alat. Monet uusista menestyvistä yrityksistä toimivat mobiililaitteiden ja -sovellusten alalla ⁽¹²⁾, jolla kilpailu on kovaa ja tuotteiden elinkaaret lyhyitä.

Osaamisvajeet

Erinomainen koulutusjärjestelmä on yleisesti ottaen kilpailuetu. Vaikka osaaminen on erittäin korkealla tasolla, siinä on kohtaanto-ongelmia, joita rakennemuutos pahentaa. Uhkaavan työvoimapulan takia on tärkeää käyttää kaikki inhimilliset voimavarat täysimääräisesti hyväksi, nostaa osallistumisastetta ja poistaa nuorten syntyperäisten suomalaisten ja maahanmuuttajien välinen osaamiskilu. Hallitus on ilmoittanut aloitteista näiden ongelmien ratkaisemiseksi. ⁽¹³⁾

3.26.4 Energia, raaka-aineet ja kestävyys

Energian käyttö ja hinnat

Kilpaillut sähkömarkkinat ovat pitäneet sähkön hinnat Euroopan matalimpien joukossa. Sen sijaan riippuvuus yhdestä ainoasta kaasun toimittajasta on riskialtista. Kaasun toimitusten monipuolistamiseen on ryhdytty. Valmisteilla ovat kaasuputken rakentaminen Suomen ja Viron välille sekä alueellinen nesteytetyn maakaasun terminaali.

⁽¹¹⁾ Arviointi on saatavissa osoitteessa www.tem.fi/files/35626/TEMrap_4_2013.pdf

⁽¹²⁾ Arviot perustuvat Tekesin rahoitukseen.

⁽¹³⁾ Eurooppa 2020, Suomen kansallisen uudistusohjelma 2014.

Alan politiikkaa ohjaa kansallinen energia- ja ilmastostrategia, jolla pyritään rajoittamaan energiankäytön kasvua mm. rakennuksissa, liikenteessä ja tietotekniikan infrastruktuurissa. Energiatohokkuutta koskevaa uutta lakia ollaan laatimassa osana energiatoimintasuunnitelman täytäntöönpanoa.

Vähähiiliseen toimintaympäristöön mukautuminen tuo mukanaan sekä kustannuksia että mahdollisuuksia. Monet kustannuksista aiheutuvat ympäristöveroista, varsinkin liikennepolitoaineisiin kohdistuvista. Vuonna 2012 ympäristöverot toivat valtion kassaan lähes 6 miljardia euroa (noin 7 prosenttia kaikista veroista). Energiatohokkuutta parannetaan sekä yritysten että julkisten tahojen käyttämin vapaaehtoisin sopimuksin. Niitä voitaisiin hyvin täydentää tehokkaammilla palaute- ja seurantatoimilla, jotka tukisivat tavoitteiden saavuttamista.

Resurssitehokkuus

Puhdasta teknologiaa ja biotaloutta koskevien aloitteiden lisäksi resurssitehokkuuden parantaminen nojaa materiaalitehokkuusohjelmaan, metsästrategiaan, kestäväen kulutuksen ja tuotannon ohjelmaan, biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä ja kestävää käyttöä koskevaan strategiaan ja toimintaohjelmaan sekä kestäväen kehityksen kansalliseen ohjelmaan.

Materiaalitehokkuutta koskeva ohjelma perustuu energiatoimintasuunnitelmaan ja -neuvontaan. On arvioitu, että järjestelmällisellä prosessilla resurssien käyttöön liittyviä kustannuksia voitaisiin vähentää ainakin 20 prosentilla. ⁽¹⁴⁾ Etenkin pk-yritysten parempi tukeminen ja sääntely-ympäristön yksinkertaistaminen voisivat tuottaa kouriintuntuvia tuloksia.

Muut kestävyteen liittyvät kysymykset

Ympäristölle haitallisia tukia jaetaan nykyään vuodessa noin 4,5 miljardia euroa, joista 2,7 miljardia euroa luokitellaan erittäin haitallisiksi. ⁽¹⁵⁾ Näiden tukien vähentäminen kuuluu hallituksen rakenneuudistusohjelmaan, sillä se auttaisi saavuttamaan ilmasto- ja ympäristöpolitiikan tavoitteet ja tarjoaisi kannustimia ekoinnoinnille.

⁽¹⁴⁾ Kestävää kasvua materiaalitehokkuudella, TEM 33/2013.

⁽¹⁵⁾ Ympäristöministeriö, 2013.

Huhtikuussa 2013 julkaistiin lisäksi kaivosteollisuuden kestävyttä koskeva ohjelma. Kaivosteollisuuteen liittyvien ympäristöriskien vuoksi tämän ohjelman tulokset olisi hyödyllistä arvioida heti kun mahdollista ja tarvittaessa muuttaa toimintatapoja.

3.26.5 Markkinoille pääsy, infrastruktuuri ja palvelut

Markkinoille pääsy

Erittäin keskittyneellä vähittäiskaupasektorilla ei ole tarpeeksi kilpailua, ja yritysten toimintaa vaikeuttavat esimerkiksi lupasäännökset, vähittäiskaupan suuryksiköiden sääntely ja olemassa olevien yritysten suojele. Toisin kuin tärkeimmät kilpailijansa Suomi ei ole valitettavasti edistynyt tällä alalla sitten vuoden 1998. ⁽¹⁶⁾ Valtion terveen kilpailun edistämishajelmalla pyritään parantamaan tilannetta erityisesti vähittäiskaupassa, ja ohjelman täysimääräinen täytäntöönpano on tärkeä tekijä kaupan alan dynamiikan lisäämiseksi. ⁽¹⁷⁾

Infrastruktuuri

Tuottavuuteen liittyviin infrastruktuurin parannuksiin kuuluvat investoinnit Venäjälle suuntautuvan tavaraliikenteen rautatiekapasiteetin lisäämiseen.

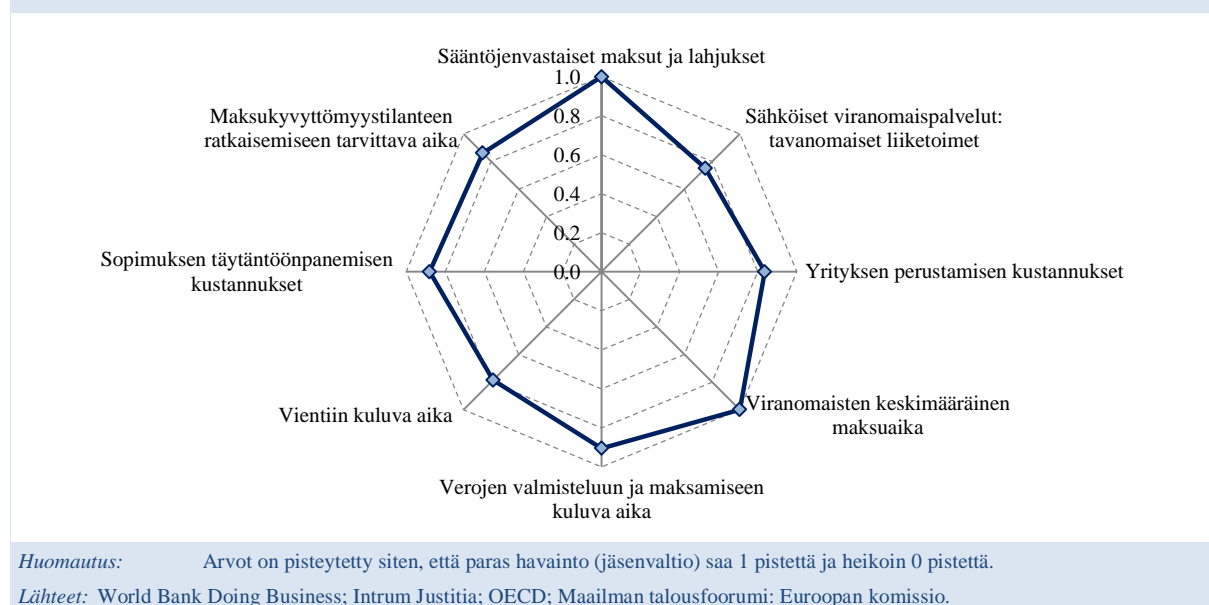
Kansainvälistyminen

Suomalaiset pk-yritykset ovat perinteisesti osallistuneet kansainvälisiin arvoketjuihin toimiessaan toimittajina suurille kotimaisille yrityksille. Tämä strategia ei ole enää yhtä käyttökelpoinen kuin ennen, sillä arvoketjuista on tullut globaalimpia ja suuret suomalaisyritykset ovat laajentuneet ulkomaille. Talous hyötyisi, jos useimmat pk-yritykset kasvaisivat ja liittyisivät globaaleihin arvoketjuihin ilman suurten kotimaisten yritysten välikättä. Tämän kehityksen tiellä on kuitenkin yritysten riskiaversio sekä oikeanlaisen osaamisen ja markkinatuntemuksen puute.

⁽¹⁶⁾ OECD (2013), Product Market Regulation Database (tuotemarkkinoiden sääntelyä koskeva tietokanta), www.oecd.org/economy/pmr

⁽¹⁷⁾ Katso neuvoston suositus Suomen vuoden 2014 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Suomen vuoden 2014 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto.

Kuva 3.26.2: Julkishallinnon kokonaiskuva - Suomi



Näiden puutteiden korjaamiseksi, viennin edistämiseksi ja ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi julkisin varoin rahoitettuja toimia ollaan kokoamassa yhteen Team Finland -verkoston piiriin. Viennin vauhdittamiseksi lyhyellä aikavälillä hallitus on lisäksi ehdottanut, että se yli kaksinkertaistaisi vientiluottojen saatavuuden 7 miljardiin euroon.

3.26.6 Julkishallinto ja liiketoimintaympäristö

Yrittäjyys ja eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva Small Business Act -aloite

Suomi ei ole sisällyttänyt eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevaa Small Business Act -aloitetta sellaisenaan kansalliseen pk-yrityspolitiikkaan. Teollisuuspolitiikan ja kilpailupolitiikan puitteissa toteutetut toimet kattavat kuitenkin aloitteen ensisijaiset tavoitteet.

Suomen Yrittäjien kanssa on kehitetty yritysten luovuttamista koskeva kansallinen malli omistajanvaihdosta helpottamaan. Velkajärjestelyjä koskevaan lainsäädäntöön on ehdotettu muutoksia velkaongelmaisten yrittäjien auttamiseksi.

Julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä tarkistetaan vuonna 2016 hankintadirektiivin täytäntöönpanemiseksi. Jotta useammat pk-yritykset osallistuisivat tarjouskilpailuihin, yritysjärjestöjen

työryhmä yrittää kartoittaa tärkeimmät julkisiin hankintoihin osallistumista estävät seikat. Uudella älykkäällä hankintaohjelmalla pyritään lisäämään innovointia rakennetussa ympäristössä, terveyden ja hyvinvoinnin sekä energian ja ympäristön aloilla. Hallitus on myös ottanut käyttöön periaatteita, jotka koskevat kestävien ympäristö- ja energiaratkaisujen edistämistä julkisissa hankinnoissa.

Koska vuonna 2013 tehtyä päätöstä laskea yhteisövero 20 prosenttiin sovelletaan vasta vuodesta 2014, on vielä liian aikaista arvioida sen vaikutuksia kilpailukykyyn.

Hallinnon uudistaminen

Sähköisten viranomaispalvelujen saatavuuden parantamiseksi valtio on rakentamassa kansallisen digitaalisten palvelujen infrastruktuuria, jonka on määrä olla toiminnassa vuonna 2015. Sen avulla on helpompi ottaa käyttöön yhteinen kansallinen digitaalinen tunnistus ja tarjota parempia käyttäjäportaaleja kansalaisille, yrityksille ja valtion virastoille.

YritysSuomi-palvelua on tällä välin laajennettu siten, että se käsittää kaikki yrityspalvelut ja tarjoaa neuvontaa rahoitusongelmissa. Sähköinen palvelu rajavastuuyhtiön rekisteröimiseksi otettiin käyttöön vuonna 2013.

Hallinnollisen rasisitteen vähentäminen

Suomen liiketoimintaympäristö kuuluu Euroopan parhaimmista, mutta sen parantamisessa on edistytty viime aikoina vain vähän. ⁽¹⁸⁾ Yrityksiin kohdistuvan hallinnollisen taakan keventämiseksi hallitus pyrkii yksinkertaistamaan lupamenettelyjä erityisesti alakohtaisten lupien, rakennuslupien ja ympäristölupien osalta. Meneillään olevassa ympäristönsuojelulain tarkistuksessa on tarkoitus laajentaa sähköisten lupien käyttöä ja yhdistää erilaisia ympäristölupia. Alueviranomaisia kannustetaan yhteistyöhön valvonta- ja lupatoiminnassaan. Lisäksi hallitus on luvannut välttää hallinnollisen rasisitteen kasvattamista loppukautensa aikana.

Muissa toimitissa, joilla pyritään ottamaan kilpailukyky huomioon kaikissa politiikoissa, käytetään vaikutustensarviointeja lainsäädännön yrityksille aiheuttaman rasisitteen arvioinnissa, mutta toistaiseksi vaikutukset on ilmaistu vain harvoin rahamääräisinä. Vaikka vaikutustensarviointien laatu arvioidaan, laatuongelmat eivät ole syy pysäyttää lainsäädännön kehittämistä. Kunhan ministeriöt tottuvat arviointien tekoon, tavoitteena on nostaa arviointien laatua.

3.26.7 Päätelmät

Suomessa on hyvät liiketoiminnan puite-edellytykset, joihin kuuluvat tutkimus, innovaatiotoiminta, koulutus ja julkishallinto. Viime aikoina kasvu on kuitenkin ollut erittäin hidasta ja työvoiman tuottavuuden ja viennin kehittyminen heikkoa.

Viennin ja kasvun pitkän aikavälin kestävä lisääminen edellyttää rakenteellista muutosta kohti monimuotoisempaa taloutta ja uusia korkean lisäarvon tuotteita ja palveluja. Tällainen resurssien uudelleenkohdentaminen on hidasta ja vaikeaa, joten kuilun kaventamiseksi lyhyellä aikavälillä tarvitaan kapasiteetin parempaa käyttöä, maltillisia palkkaratkaisuja ja tehokasta tieto- ja viestintäteknikan käyttöä prosesseissa.

Palauttaakseen kilpailukyvyn hallitus pyrkii toteuttamaan sekä lyhyen aikavälin parannukset että pitkän aikavälin rakennemuutoksen. Kuten monissa muissakin maissa, hallitus edistää muutosta kohti

biotaloutta ja puhtaita teknologioita. Kaikkien näiden ohjelmien vaikutus riippuu siitä, miten hyvin niillä pystytään auttamaan suomalaisyrityksiä pääsemään osaksi kilpailtuja globaaleja arvoketjuja ja hyödyntämään niistä saatavaa lisäarvoa.

Hallitus on tehnyt lukuisia uudistuksia ja laajoja poliittisia aloitteita, mutta joillakin aloilla edistyminen voisi olla nopeampaa. Näihin aloihin kuuluu vähittäiskauppa, jossa rajoitukset kutistavat investointeja ja tuottavuutta. Ympäristölle haitallisten tukien vähentäminen ja koko talouden energia- ja materiaalitehokkuuden parantamisen jatkaminen toisi mukanaan konkreettisia lyhyen ja pitkän aikavälin hyötyjä.

Monet hallituksen innovointia ja kasvua edistävästä aloitteista kuuluvat sen rakenneohjelmaan, mikä lisää niiden johdonmukaisuutta. Hiljattain käynnistettyjen ohjelmien suuren määrän vuoksi on kuitenkin liian aikaista arvioida, edistävätkö nämä aloitteet pysyvää rakennemuutosta ja johtavatko ne sen myötä paluuseen tuottavuuden ja viennin vahvemmalle kasvu-uralle. Näiden lisäksi tehokkaat palaute- ja mukautumismekanismit voisivat edistää politiikkaoppimista ohjelmista.

⁽¹⁸⁾ Katso 'Liiketoimintaympäristön pistemäärä' kaaviossa 3.26.1.